

Iida Turpeinen

ŽIVÉ TVORY

ŽIVÉ TVORY

Iida Turpeinen

Ž I V É

T V O R Y

Z fínčiny preložila
ZUZANA DRÁBEKOVÁ

slovar

Copyright © Iida Turpeinen 2023
Published originally in Finland by S&S
Published by agreement with Helsinki Literary Agency
This edition published by arrangement with Livia Stoia Literary Agency
Slovak edition © Vydavateľstvo SLOVART, spol. s r. o., Bratislava 2026
Translation © Zuzana Drábeková 2026
Cover © Safa Hovinen

ISBN 978-80-556-6881-9

This work has been published with the financial assistance
of FILI – Finnish Literature Exchange.

Tento projekt z verejných zdrojov podporil Fond na podporu umenia.

u. fond
na podporu
umenia

Všetky práva vyhradené. Nijaká časť tejto knihy sa nesmie reprodukovat'
ani šíriť v nijakej forme, žiadnymi prostriedkami, ani elektronickými,
ani mechanickými, ani vo forme fotokópií, nahrávok, prostredníctvom
súčasného a ani budúceho informačného systému a podobne,
bez predchádzajúceho písomného súhlasu vydavateľa.

*Dovtedy, kým nám veci unikajú a miznú bez nášho súhlasu,
sa v dôsledku nášho mlčania považujú za bájne –
aj keď by sme ich s nepatrným úsilím mohli pozorovať
dokonca na miestach, kde takí zvedaví žijeme.*

GEORG WILHELM STELLER, 1742

60°10'16"N 24°55'52"E
PRÍRODOVEDNÉ MÚZEUM
HELSINKI

NAJPRV TREBA prejsť okolo slona afrického a potom vojsť dvermi. Na stenách visia exempláre rýb, žiab a vtákov bez kože. Miestnosť by mohla pôsobiť strasidelne, ľudia však prechádzajú priestorom bezstarostne a pozorne, presúvajú sa od jednej vitríny k druhej, prezerajú si kosti a čítajú informačné tabule, až napokon každého upúta toto.

Spočiatku sa stretávajú s koňmi, medveďmi, tuleňmi a hadmi, s jedným zvieratkom za druhým, s tenkými kosťami šikovne pospájanými nenápadnými spojmi. Kostí vytvárajú tvory známe z obrázkových kníh a zo zoologických záhrad a potom sa návštevník ocitne zoči-voči tomuto zvieratku s jeho úplne odlišnými pozostatkami.

Ostatné kostry zhromaždené v miestnosti sú biele a čisté. Nič na nich nepripomína krvavú, nečistú prácu, ktorú si vyžaduje vypreparovanie kostí zvnútra živého tvora, ale povrch tejto kostry je drsný a zájdený. Jej kosti zožltli spôsobom pripomínajúcim noviny zabudnuté na povale, stavce a rebrá zdobia pukliny a praskliny a na miestach, kde sa kosť zlomila, spod stmavnutého povrchu presvítajú svetlejšia pórovitá štruktúra. Na kostiach sú pomliaždeniny a značky. Rebrá sú popísané dvojakým číslovaním: jednak úhľadne atramentom, jednak značkami načrtnutými ceruzkou, pomocou ktorých môžeme

narátať devätnásť párov klenutých kostí. Boky sú očíslované jemnou rukou, ale poradie stavcov je na kosť napísané nehanebne hrubou fixkou. Okrem čísel a značiek je ešte na prvom krčnom stavci priviazaná ceduľka, akýsi vyblednutý kartotékový lístok. Ak si ho chce človek pozrieť, musí sa predkloniť tak, že vzbudí pozornosť strážnika v múzeu, no iba tak si môže prečítať, čo je na lístku napísané: písacím strojom sú naň vyľukané strohé slová „Rhytina Stelleri“ a rok 1960. Ale to, čo je na tomto zvierati najzarážajúcejšie, nie sú značky zanechané človekom, ale jeho rozmery.

Medveď zbavený mäsa pripomína vyziabnutého nešťastného psa a kôň sa scvrkne na poníka, ale vedľa tohto zvieraťa bez kože a bez mäsa vyzerajú ostatné kostry vystavené v miestnosti len ako krehké hračky. Keď prejdeme do ďalšej miestnosti, vidíme, že kosti tohto živočícha svojou mohutnosťou nijako nezaostávajú za obrovským skeletom vráskavca dlhoplutvého. Svojou veľkosťou priťahuje pozornosť návštevníkov. Deti sa k nemu rozbehnú a volajú „dinosaurus!“, pretože práve toho najvzrušenejšie očakávajú, ale rodičia sú v rozpakoch. Preštudovali si plán múzea a vedia, že prehistorické zvieratá sú na druhom poschodí, nie tu, a tak sa sklonia a svojim potomkom vyslabikujú nápis:

Stellerova morská krava, Hydrodamalis gigas.

Predstavte si Beringovo more. Vodné masy medzi Sibírou a Aljaškou, medzi Tichým a Severným ľadovým oceánom. Predstavte si Beringovo more v roku 1741.

Zdá sa, že všetky tvory prírody, tak dômysel'ne stvorené, tak pôvabne sa rozmnožujúce, tak priaznivo podporované v rámci troch ríš prírody, zamýšľal Stvoriteľ pre človeka. Všetko možno obrátiť v jeho prospech. Človek si svojím rozumom skrotí aj tie najdivokejšie zvieratá, vystopuje a uloví aj tie najrýchlejšie, ba dosiahne aj tie, ktoré sa ukrývajú v morských hĺbinách.

CAROLUS LINNAEUS, OECONOMIA NATURAE, 1749

53°3'55"N 158°37'32"E

POLOSTROV KAMČATKA, RUSKÝ ĎALEKÝ VÝCHOD

1741

VŠETKY VEDECKÉ EXPEDÍCIE sa začínajú šálkou čaju. Kapitán Vitus Bering naplní šálku, z ktorej pije doktor teológie, prírodovedec a čudák Georg Wilhelm Steller. Kapitán naplní šálku, pretože má poslanie. Najjasnejší imperátor ho poveril, aby našiel námornú cestu, zmapoval trasu z Ázie do Ameriky, a Bering sa vydal na more. Vyrzil pred dvadsiatimi rokmi, opustil pobrežie a plavil sa na sever do nepreskúmaných vôd, ale hmla pretrvávala, počasie bolo zlé, zásoby pitnej vody sa vyčerpali, a tak boli nútení obrátiť sa späť. Bering sa vrátil s presnejšou mapou polostrova Kamčatka, no horný roh mapy sveta zostával stále prázdny a Peter Veľký opustil tento svet bez toho, aby sa dozvedel, kde sa nachádza okraj Nového sveta.

Imperátor zomiera, myšlienka však žije ďalej. Treba to skúsiť znova a lepšie. Cárovná Anna vydá rozkaz, a tak sa teraz v Avačskom zálive hojdajú na vode dve lode, Svätý Peter a Svätý Pavol. Do každej sa vojde stočlenná posádka. Na obsluhu plachiet je potrebných dvadsať mužov. Okolo lodí sa narýchlo buduje prístav: baraky, dielne, provízorne obydlia – všetko okrem lodí je špinavé, malé a chladné.

Na Veľkú severnú expedíciu boli vybraní traja vedci, uznávaní učitelia z novej Petrohradskej akadémie vied. Výpravu vybavili veľkoryso. Ich sprievod tvorilo šesť asistentov, šesť

geodetov, dvaja kresliči a trinásť vojakov, tlmočník, lekár, technik, bubeník, ako aj sprievodcovia, veslári a nosiči. Mali so sebou vedeckú knižnicu zahŕňajúcu stovky zväzkov, deväť saní s rôznymi nástrojmi, štyri teleskopy, päť astrolábov, dvadsať teplomerov, dvadsaťsedem barometrov, dvestošestnásť koní a tiež sudy kvalitného rýnskeho vína. Hlavné mesto opustili dôstojne, s pompou. Pred sebou mali najprv osemtisíc kilometrov Sibírou, potom ich čakalo neznáme more.

Keď profesori dorazia do Jenisejska, majú už za sebou celé roky cestovania. Niekoľko dlhých a únavných rokov, a to ešte neboli ani v polovici cesty. V Jakutsku ich príbytok zachvátil požiar a s ním zhoreli aj nazbierané vzorky a poznámky. Roky práce ľahli popolom a všetci toho začali mať plné zuby. Astronóm sa pohádal s etnografom, a čím ďalej išli na východ, tým bolo všetko horšie, až v nich napokon dozrelo rozhodnutie. Profesori napísali do Akadémie žiadosť o uvoľnenie z funkcie, a skôr než sa dočkali odpovede, obrátili kone na západ.

Kapitánovi prírodovedci sa vracajú domov, no cestou stretnú vedca, na ktorého akoby bieda Sibíri nepôsobila. Tento zvláštny muž si nepotrpi na púder ani parochne, pivo a medovinu pije z tej istej šálky, no vo svojej práci je vynikajúci a zasvätené rozpráva o trávach a vtákoch odolných voči východným mrazom. Profesor Gmelin ho odporučí Beringovi namiesto nich a Bering urobí, čo treba. Napíše priateľský úradný list a pozve Georga Wilhelma Stellera na návštevu do prístavu v Avačskom zálive.

Prírodovedec, doktor teológie a čudák Georg Wilhelm Steller sedí vzpriamene na stoličke. Obliekol si to najlepšie, čo má, ale nie je to bohviečo. Štyri roky na Sibíri sa podpísali na jeho štýle. Prišiel na psom záprahu a pokúša sa nedať najavo, ako dobre mu padne sedieť vnútri v suchu pri šálke teplého silného čaju. Akadémia vied poverila Stellera, aby preskúmal zvieratá, rastliny a vzácne nerasty na Kamčatskom polostrove, no na východe sa v ňom rozhorel plameň. Videl stepi a hory, vesloval cez Bajkal, teraz túži ísť ďalej a požiadal o povolenie plaviť sa do Japonska. Ale vedecká expedícia je vedecká expedícia, všakže? – zasmeje sa kapitán, doleje vedcovi čaj, Steller zdvihne šálku k perám a prehltnie.

Steller si zbalí veci na cestu, no čakajú ho prietahy a nečakané prekážky. Doplnenie zásob trvá dlhšie, než sa predpokladalo; lodné sucháre sa cestou do prístavu stratia, nedorazí ani náhradná várka a Koriaci, ktorí majú na starosti dopravu, sa vzbúria – doručiť čokoľvek do najvzdialenejších končín Sibíri trvá dlho a veliteľ Kolesov, zodpovedný za prepravu, im prácu nijako neulahčuje. Je to človek, ktorý všetko vybaví zajtra, lebo dnes ešte môže zdvihnúť pohárik. A tak Steller čaká, nadáva, ďalej čaká a píše štúdiu o miestnych rybách.

Steller čaká päť mesiacov. Dvadsať pomalých, vlečúcich sa týždňov, ktoré mohol stráviť skúmaním dovtedy nevidaných druhov Nipponu. Potom však konečne nadíde dlho očakávaný deň. Časť výbavy síce stále chýba, no už nemôžu ďalej čakať, musia vyplávať, aby sa stihli vrátiť pred príchodom jesenných búrok. A tak dvadsiateho deviateho mája lode zakotvia v zálive a čakajú na vhodné počasie. Štvrtého júna

sa zdvihne priaznivý vietor a lode Svätý Peter a Svätý Pavol vyplávajú smerom na Aljašku.

Dôstojníctvo otvára fľaše šampanského. Oči mladých dôstojníkov žiaria nadšením. Aj Bering si spomína, akú mal rozžiarenú tvár, keď sa pred dvoma desaťročiami vydal na cestu. V predstavách mladých mužov sa vynárajú bohatstvá neznámych krajín, ostrovy, zátoky a hory, ktoré budú niešť ich mená, obdiv a úcta aristokratických dcér, možno aj samotnej cárovnej, keď budú rozprávať o svojich dobrodružstvách. Ale Bering si pamätá jednotvárne dni, aké ich čakajú, mívajúce sa zásoby potravín a nočné búrky, keď sa modlili za spásu svojich životov pred zdanlivo istou záhubou. Vtedy bol mužom v najlepších rokoch, teraz cíti všetkých svojich šesť krížikov. Mladí oslavujú, no Bering si všimne tieň v očiach prvého dôstojníka Chitrova. Aj on sa pred dvadsiatimi rokmi zúčastnil na expedícii a vie, čo ich čaká.

Kapitán opustí spoločnosť. Nechce dvíhať pohárik, potrebuje vietor a more, a tak vyjde hore na palubu. Prístav na brehu už sotva vidieť, za ním sa nad zálivom v celej svojej majestátности týči vrchol Avačskej sopky. Výhľad je veľkolepý, západ slnka nádherný, ale Bering sa mu obráti chrbtom a rozhodne sa stráviť zvyšok života v teplých, útulných izbách.

Steller je vzdelaný prírodovedec, džentlmenom však nie je. Syna norimberského kantora nepozývajú na šampanské, a tak sa ponorí do práce: zaznamenáva morské vtáky a rastliny priplavené vlnami. Pozoruje morské prúdy, robí výpočty, a keď zbadá kapitána, rýchlo k nemu vykročí. Upozorní ho,

že podľa jeho pozorovaní by bol najlepší kurz odkloniť loď o niekoľko stupňov na severovýchod. Kapitán však hľadá na vzdalujúcu sa pevninu a zrejme vôbec nepočúva, čo mu Steller hovorí.

Opúšťajú pobrežie a loď sa zahalí do nepreniknuteľnej hmlovej prikrývky. Prenikne cez ňu len krik morského vtáka letiaceho okolo. Mrholí, paluba aj látky sú nasiaknuté vodou, oblečenie sa lepí na pokožku, ťažké a vlhké, nič už neudrží teplo. Sedem dní nepreniknuteľného mokrého šera, ale napokon sa z juhovýchodu konečne zdvihne vietor a hmľa sa rozplynie. Vyjdú na palubu, aby videli slnko, no žalúdky im zaplaví nepríjemný pocit. Pred nimi sa rozprestiera len prázdne more. Lode expedície sa v hmle od seba vzdialili. Celé dni hľadajú Svätého Pavla, ale bezvýsledne. Jeden z dvoch svätých je preč aj s polovicou výstroja Veľkej severnej expedície.

Na pozorovanie je toho habadej. Vlny nadnášajú rastliny, ktoré sa vyskytujú len v plytkých vodách, Steller vidí morské živočíchy a vtáky, ktoré sa nikdy neodvážia vzdialiť od pobrežia. Dôstojníkom opisuje znamenia, ktoré spozoroval, a vyzýva ich, aby zmenili kurz, no tí len dvíhajú obočie. Ako si môže niekto, kto je prvý raz na mori, namýšľať, že pozná more lepšie než oni? Kapitán sa do sporu nezapája. Nechce podráždiť dôstojníkov, majú priateľov v Petrohrade.

Steller vidí, ako jeden z dôstojníkov zakresľuje ich trasu na mapu sveta a pomýli si oceán: loď umiestni do Atlantiku namiesto do Tichého oceána, a nikto jeho omyl neopraví.

Vtedy sa na hladinu vynorí zviera a Stellerovi pripomenie, prečo vlastne súhlasil s touto náročnou cestou. Tvor je dlhý dva lakte. Jeho kožu pokrýva červenkastá sršť, hlava sa podobá psej. Má vztýčené, nastrážené uši, vypúlené oči a dlhé ovisnuté fúzy pripomínajúce orientálneho učenca, no správa sa ako roztopašné dieťa. Vystrája, potápa sa a vynára na hladinu s kusom morskej trávy v papuli, vyhadzuje ju do vzduchu a znova ju chytá do zubov. Posádka sa zbehne na palube, sleduje predstavenie a potom zvieraťu zatlieska. Steller si zavolá najlepšieho strelca posádky, kozáka Tomu Lepkina, a prikáže mu strieľať. Lepkin vystrelí, guľka však minie srdce, prevrta síce kožu, no tvora nezabije. Zviera sa ponorí a už sa na hladinu nevráti.

Steller pozná vedecké štúdie a cestopisy, všetky katalógy zvierat ukryté v univerzitných knižniciach, ale toto zviera nepozná. Celé týždne len čajky a norce, a on si nechá prvého zaujímavého tvora vyklíznuť pomedzi prsty! To nie je možné! V pamäti prechádza najbláznivejšie police kabinetov kuriozít, až kým večer, ležiac v posteli, nepríde na to, o čo ide. Musí sa vrátiť hlboko do histórie, ale tam to je: *Historia animalium*, Gessnerov veľký bestiár, dánska morská opica *Simia marina danica*, trup zakončený hadovitým chvostom, štyri trepotajúce sa plutvy, hrboľatá hlava a hravá povaha. Všetko sedí. A tak si môže ísť s pokojnou myslou ľahnúť. Jeho veda ho nesklamala. Stále dokáže klasifikovať svet.

V GESSNEROVOM BESTIÁRI sa stretáva skutočné s imaginárnym: tigre, psy a nosorožce tam šantia medzi jednorožcami a satyrmí. Morská opica patrí medzi tie druhé. Je to *animal paradoxum*, tvor, ktorý zostáva vede neznámy. Nestane sa z nej yeti ani vzrušujúca príšera z jazera Loch Ness, no Stellerov objav nezostane bez povšimnutia – nasledujúce generácie sa nad jeho slovami zamýšľajú. Niektorí vysloví domnienku, že zviera spozorované Stellerom mohol byť uškatec medvedí so zdeformovanými plutvami a črtami, ale tomu je ťažké uveriť. Steller sa v tuleňoch vyznal, pozorovaním tohto zvieraťa strávil toľko času, že by bolo zvláštne, keby nedokázal určiť druh, ktorý mu bol tak dôverne známy. Vyskytli sa aj názory, že morská opica nie je zviera, ale karikatúra Vitusa Beringa, posmešná narážka frustrovaného vedca na adresu svojho kapitána. Ak by však išlo o výsmech, prečo by ho Steller nevyjadril jasnejšie? Prečo by opisoval plutvy a chvost, keby nešlo o zviera, ale o zosmiešnenie človeka? Videl azda Steller zviera, ktoré poznáme pod iným názvom? Alebo sa stretol s tvorom, ktorý vyhynul, skôr než jeho telo ponorené do liehu stihli dopraviť do svetových akadémií na presné určenie? Alebo si ho znudený prírodovedec vymyslel na stránkach denníka pre vlastné pobavenie, aby zmiatol tých, ktorí prídu po ňom? Ktovie.

NAVIGÁTOR každé ráno spúšťa do vody olovnicu a každé ráno zostáva povraz napnutý. Závažie nedosiahne na dno, len do hĺbky 90 siah čiernej vody. Z mora nevystupuje nijaký svah, ktorý by sa pred nimi otváral ako lákavá zelená pevnina. Pripravili sa na dlhú cestu, ale severozápadné pobrežie Ameriky je stále ďalej, než by ktokoľvek očakával. Plavia sa už šesť týždňov, zásoby vody sa začínajú míňať a veliteľstvo rozhodne: ak v priebehu dvoch týždňov nenarazia na pevninu, expedícia sa skončí. Najneskôr dvadsiateho júla sa Svätý Peter obráti na cestu domov.

Na dvere zaklope kozák Toma Lepkin. Steller sedí vo svojej kajute a prepisuje poznámky načisto, ale keď ho zbadá, usmeje sa a ponúkne mu čaj. Lepkin však odmietne. Na palube sa šíria reči: hliadka sa domnieva, že zazrela pevninu. Zatiaľ si nie je istá, horizont je zahalený hmlou, v diaľke možno prší, no muž tvrdí, že na mori videl tmavý tieň. Steller okamžite zabudne na čaj. Ponáhľajú sa spolu na palubu, pohľad upierajú na obzor. Mučivé čakanie, vlna sa dvíha a klesá, a potom hliadka vykrikuje tak hlasno, až sa zľakne vlastného hlasu: *Terra firma! Terra firma!*

Dôstojníci večerajú. Kapitán s nimi neje. Cíti sa unavený a večer skonzumuje vo svojej kajute, takže ho pri stole zastúpi Chitrov. Keď do jedálne vojde Steller, rozhovor stíchne.

Prírodovedec sa nedá odradiť, ďalej trvá na svojom, každému, kto ho nedopatrením začne počúvať, rozpráva o morských prúdoch a trsoch rias. Nezmĺkne, aj keď vie, že dôstojníci s jeho názorom nesúhlasia. Chitrov už začal mať podozrenie, že Steller si prispôsobuje prírodné zákony a morské prúdy na mapách podľa vlastných predstáv, len aby dokázal, že sa jeho nadriadení mýlia. A teraz ich dokonca vyruší pri jedle, nepozdraví, nezloží si čiapku z hlavy, ale rovno spustí a káže im zmeniť kurz. Chitrov mu oznámi, že si pozorovania overí sám, no až po večeri. Počas hlavného chodu sa z oblohy spustí lejak. Po punči je viditeľnosť mizerná a musia počkať na jasnejší deň, pretože prvý dôstojník ničomu neuverí, kým to neuvidí na vlastné oči. Najmä vtedy nie, keď ho o tom presvedča nesprávny človek.

Dážď ustane a vychádzajúce slnko odhalí čierne tiene ostrovov. Bering zablahoželá Chitrovovi, hoci mu je v skutočnosti do plaču. Vidí detinské vzrušenie mužov, ako sa smejú a oslavujú, no nemyslia na to, ako ďaleko od všetkého sa nachádza pevnina, ktorú objavili, nemyslia na všetky tie zdržania a nebezpečenstvá, ktoré ich čakajú pri mapovaní nového pobrežia. Nepoznajú vetry tohto mora, ktoré môžu večne fúkať na východ a brániť im v návrate domov. Aký krutý žart. Doplavili sa tak ďaleko, že im v Petrohrade nemohol nikto nič vyčítať, mohli sa vrátiť a dosvedčiť, že cesta nie je možná. Štyri dni a boli by sa obrátili k domovu, lenže teraz objavili Ameriku.

V deň svätého Eliáša zakotví Svätý Peter na brehu zeleného ostrova. Už dva dni križovali k pevnine. Postupovali pomaly, pretože pobrežné vody ukrývajú kamene a plynčiny,

ale zavládla povznesená nálada. Celé týždne prázdne more a zrazu sa pred nimi otvárajú neznáme končiny, vzrušujúci reťazec lesnatých ostrovov a za nimi neprebádané pobrežie. Svet sa im rozširuje pred očami a oni plnia poháre a zaplňajú mapy, navigátor Choťjaincov dopĺňa atrament na miesta, ktoré boli predtým prázdne.

Ostrov nazvú Mysom svätého Eliáša, ale Steller protestuje. Mys znamená pruh pevniny vystupujúci z pobrežia a tento ostrov nie je nijaký mys, dôstojníci však prikážu prírodovedcovi, aby mlčal, a do mapy zapíšu prvý názov: stane sa z neho Cape St. Elias.

Kapitán sa nevyloďí. Bolí ho hlava, potrebuje si oddýchnuť, a tak sa vedenia výpravy ujme Chitrov. Vyberie mužov, ktorí vystúpia na breh, no v jeho člne sa miesto pre prírodovedca nenájde. Steller žiada prvého dôstojníka, aby mu vysvetlil, ako má z paluby skúmať pôdu ostrova, rastliny, ktoré na ňom rastú, a živočíchy, ktoré sa pohybujú po jeho povrchu. Je síce vo svojej práci šikovný, ale takáto výzva je aj nad jeho schopnosti. Doteraz znášal pohrdanie dôstojníkov bez reptania, s týmto však nesúhlasí, nemôže súhlasiť. Na túto cestu sa vydal, aby slúžil cárovnej, Akadémii, aby slúžil vede, a teraz mu prvý dôstojník bráni robiť si svoju prácu. To je vylúčené! Napíše o tom správu do Petrohradu, napíše do Akadémie, napíše samej cárovnej! Beringa zavolajú na palubu. Prečo ho obťažujú týmito detinskými spormi? Nech ide doktor na breh v malom člne, v jole, ktorú spúšťajú, aby doplnili zásoby vody na lodi. Steller vylezie do joly. Trubač za ním zatrubí posmešnú fanfáru a Chitrov sa z provy lode teatrálne pokloní Stellerovi a zasmee sa.

Steller si so sebou môže vziať jedného asistenta a on si vyberie Tomu Lepkina. Kozák sa snaží upokojiť doktora, ktorý vyzerá, že by bol schopný vraždiť, ale keď sa blížia k brehu, Steller na svoju namrzenosť zabudne. Vyskočí z joly a takmer padne do vln, čižmy sa dotknú zeme, zatočí sa mu však hlava a musí sa chytiť boku člna, aby sa udržal na nohách. Aké fascinujúce – vie, že morská choroba sa dá vyliečiť obkladom z betoniky lekárskej, ale Steller by rád vedel, čo tento jav spôsobuje, ako si jeho telo dokáže zapamätať pohyb mora, aj keď má pod nohami pevnú zem. Námorníci začnú váľať sudy na breh. Steller sa vzchopí, kráča k okraju lesa a pod nos si mumle názvy stromov a vtákov. Lepkin sa ponáhla za prírodovedcom. Pristáli na cudzom ostrove na cudzom kontinente, nevedia, aké šelmy a duchov tieto lesy skrývajú. Rozhodne sa nechať si pušku poruke.

Stellerova zlá nálada je fuč. Stačí malá obchôdzka a už objavil nové druhy, kozák preňho zastrelil vtáky a on našiel dôkazy o osídlení, cestičku, ktorá viedla k vchodu do pivnice. Vnútri našiel starostlivo naložené lesné plody, ryby a náradie. Vezme si so sebou šíp, kresadlo a remeň upletený z morskej trávy. Predmety ukáže námorníkom, tí prehľadajú svoje veci, vo vreckách nájdú zelené sklíčka, nože, šnúru perál a dve fajky, ktoré Steller nechá namiesto predmetov, ktoré vzal. Požiada, aby mu priviezli na breh ďalších ľudí. Potrebuje kresliča a pomocníkov na napínanie sietí na vtáky, prieskumníkov, ktorí by hľadali obyvateľov ostrova, ale veslár mu nevlúdne odvrkne. Sudy na vodu sú naplnené, a ak sa Steller okamžite nevráti, nechajú ho na brehu. Neostáva mu nič iné, len poslúchnuť, ale večer si do zápisníka zapíše trpké slová: Túto plavbu sme podnikli len preto, aby sme z Ameriky do Ázie priviezli vodu.